

Eindexamen aardrijkskunde vwo 2003-I

havovwo.nl

LET OP: Je kunt dit examen maken met de 51e druk of met de 52e druk van de atlas. Schrijf op de eerste regel van je antwoordblad welke druk je gebruikt, de 51e of de 52e.

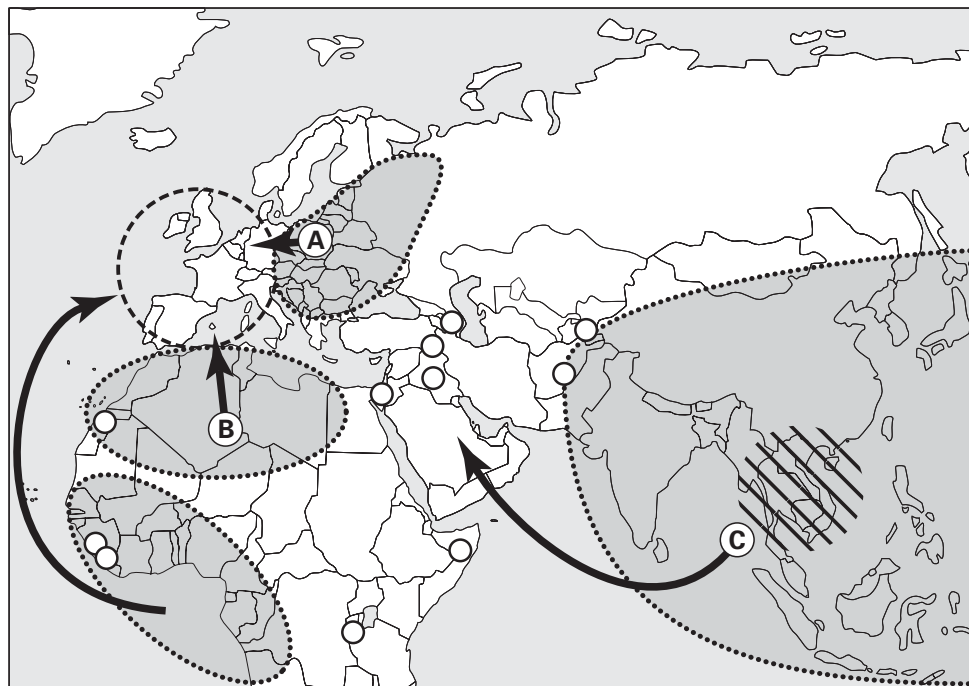
Elke opgave bestaat uit enkele vragen. Bij elke vraag kun je, indien gewenst, de atlas gebruiken. De kaartnummers in de vragen verwijzen naar de 51e druk, of, als ze tussen haakjes staan, naar de 52e druk van de atlas.

Migratie en mobiliteit

Opgave 1

bron 1

Migratiestromen na 1960

Legenda:

 gebied met belangrijke politieke migratie

 X

 grote stroom van economische migranten: geschoold en niet-geschoold

 bestemmingsgebied van arbeidsmigratie

 gebied met economische migratie

vrij naar: Beynet, O., R. Gimeno, W. de Wenden, Sciences Po Paris, juni 1997, op Internetsite www.sciences-po.fr

In bron 1 staan door middel van pijlen enkele belangrijke migratiestromen afgebeeld. Het tijdstip van het ontstaan van de migratiestromen is echter verschillend.

- 2p 1 Welke migratiestroom is later ontstaan, die van pijl A of die van pijl B? Leg je keuze uit met behulp van de migratiegeschiedenis van beide stromen.
- 1p 2 Naar welk West Europees land was de migratiestroom aangegeven met pijl B het grootst?
- 2p 3 Leg uit waarom je bij vraag 2 voor dit land gekozen hebt.
- In de legenda is de betekenis van een symbool vervangen door de letter X.
- 1p 4 Wat is de betekenis van dit symbool?

- De migratiestroom aangeduid met de letter C gaat naar een gebied waar vooral na 1973 de economie sterk is gegroeid.
- 2p 5 Geef de verklaring voor de stijging van de welvaart in dat gebied.

bron 2

Nederland moet de feiten kennen en migranten toelaten

Als de regering nu geen maatregelen neemt tegen de vergrijzing en geen dapper migratieplan opstelt, is Nederland in 2050 een museum, stelt VN-demograaf Joseph Chamie.

Van onze verslaggever
Toine Heijmans

AMSTERDAM
Volgens de verwachting van Joseph Chamie zal de wereldbevolking in 2050 stevig zijn gegroeid, maar Europa is dan minder vol en minder jong. Dit geldt ook voor Nederland (...). "Voor wie geen migranten toelaat, kunnen de gevolgen ernstig zijn."

Chamie leidt de bevolkingsafdeling van de Verenigde Naties in New York en spreekt vandaag in Ede tijdens een congres over immigratie, georganiseerd door het

wetenschappelijk onderzoeksbureau van Justitie WODC. Eerder verraste hij met een alarmerend rapport: De wereld is in een demografische stroomversnelling beland, binnen vijftig jaar zal de bevolking toenemen tot minstens 9,3 miljard en belangrijker, die groei zal scheef zijn verdeeld. (...) Dus doet Europa er verstandig aan de deur open te zetten voor migranten, is zijn verhaal. Ze zijn hard nodig, ook in Nederland. Daar denkt het kabinet heel anders over. Staatssecretaris Kalsbeek van Justitie zal vandaag op hetzelfde congres uitleggen waarom de regering kiest voor een terughoudend immigratiebeleid.

vrij naar: de Volkskrant, 26 oktober 2001

- De toekomstvisie van de demograaf Joseph Chamie wijkt af van die van de Nederlandse staatssecretaris Kalsbeek van Justitie. Chamie is voor een ruimhartig immigratiebeleid, terwijl Kalsbeek juist voor een terughoudend immigratiebeleid is.
- 2p 6 Geef een argument dat het pleidooi van Chamie ondersteunt.
- 2p 7 Noem twee argumenten ter ondersteuning van de visie van Kalsbeek.

Eindexamen aardrijkskunde vwo 2003-I

havovwo.nl

Opgave 2

bron 3

Locatietype \ Criterium	A-locatie	B-locatie	C-locatie
Arbeidsintensiteit	intensief: <40m ² per werknemer	matig intensief: 40-100m ² per werknemer	extensief: >100m ² per werknemer
Bezoekersintensiteit	hoog	gemiddeld	laag
Autoafhankelijkheid in % werknemers	<20%	20-30%	>30%
Wegontsluiting voor goederenvervoer	onbelangrijk	mogelijk belangrijk	belangrijk

De overheid probeert via ruimtelijk beleid invloed uit te oefenen op de mobiliteit. Dit gebeurt enerzijds door een locatiebeleid voor bedrijven uit te voeren en anderzijds door gebieden aan te wijzen als Vinex-locaties.

Op kaartblad 21 (52e druk: 25) zijn kantorenlocaties in de regio Rotterdam weergegeven.

- 1p **8** Op welk locatietype, A, B of C, is de grootste kantorenlocatie in Rotterdam gevestigd?
2p **9** Motiveer je keuze op basis van een gegeven op kaartblad 21 (52e druk: 25).

Het gebied tussen de Botlek en de Maasvlakte op kaartblad 21 (52e druk: 25) kent overwegend één locatietype.

- 1p **10** Welk locatietype, A, B of C, komt vooral voor in dit gebied?
2p **11** Geef twee argumenten van verschillende aard voor je keuze. Eén waarbij je verwijst naar de kenmerken van het locatietype en één waarbij je ingaat op de kenmerken van het gebied.

bron 4

De verwachte groei (in %) van het aantal afgelegde kilometers per personenauto en per openbaar vervoer in de periode 1994-2015 per type locatie en voor heel Nederland

Locatietype	auto	openbaar vervoer	totaal
Locaties die geen Vinex-locatie zijn en geen NS-station hebben	4,3%	2,2%	3,8%
Locaties die geen Vinex-locatie zijn en wel een NS-station hebben	8,1%	5,2%	6,8%
Locaties die wel een Vinex-locatie zijn en geen NS-station hebben	17,1%	14,5%	15,7%
Locaties die wel een Vinex-locatie zijn en wel een NS-station hebben	27,2%	22,1%	24,1%
Nederland	7,8%	5,2%	6,8%

bron: *Woonlocatie en mobiliteit, Vrom forum, Wonen en Volkshuisvesting in cijfers, 1994*

De overheid probeert het autogebruik terug te dringen door gebieden aan te wijzen als Vinex-locaties.

Stelling: Het ruimtelijk beleid van de overheid om via het aanwijzen van Vinex-locaties het autogebruik terug te dringen dreigt te mislukken.

- 1p **12** Geef een argument, op basis van bron 4, vóór deze stelling.
1p **13** Geef een argument, op basis van bron 4, tegen deze stelling.

De Nederlandse overheid kan het autogebruik ontmoedigen door het verhogen van de accijns op autobrandstoffen.

Stel dat de Nederlandse overheid besluit om de accijns op autobrandstoffen met 15 eurocent per liter te verhogen.

- 1p **14** Geef een argument vóór zo'n accijnsverhoging.
1p **15** Geef een argument tegen zo'n accijnsverhoging.

■ Mens en milieu

■ Opgave 3

De verschijnselen op de kaarten 88B (52e druk: 97B) en 88C (52e druk: 97C) vertonen een verband. Dat is goed te zien bij de Emscher en de Saar.

4p **16** Noem dit verband en leg dit verband uit.

3p **17** Welke vorm van elektriciteitsproductie op kaart 88B (52e druk: 97B) is het meest duurzaam?

Geef daarvoor twee argumenten.

De grote bevolkingsconcentraties langs de Rijn en zijn zijrivieren zijn niet allesbepalend voor de mate van organische verontreiniging van het rivierwater. Dit blijkt uit kaart 88C (52e druk: 97C).

1p **18** Geef een reden waarom het verband tussen de bevolkingsdichtheid langs de rivieren en de mate van organische verontreiniging vroeger sterker was dan tegenwoordig.

■ Opgave 4

bron 5

De IJssel bloeit op in de Vreugderijkerwaard

Omzoomd door uiterwaarden met rivierduinen slingerde de IJssel ooit richting Zuiderzee. In de Vreugderijkerwaard bij Zwolle krijgt het landschap die idyllische natuurlijke aanblik terug. Hoe? Met behulp van een primeur voor de IJssel: 'de meestromende nevengeul'. Tien jaar geleden was zoiets nog ondenkbaar, tegenwoordig blijken natuurontwikkeling en veiligheid goed samen te kunnen gaan. (...)

In de Vreugderijkerwaard wordt momenteel hard gewerkt. Draglines en graafmachines graven een 'nevengeul' naast de rivier. Zo krijgt het karakteristieke IJssellandschap zijn natuurlijke vorm terug. Als het project begin 2003 klaar is, wordt het beheer overgedragen aan de Vereniging Natuurmonumenten.

vrij naar: Vereniging Natuurmonumenten, magazine Natuurbehoud, augustus 2001

bron 6

Nevengeul langs de IJssel

vrij naar: Vereniging Natuurmonumenten, magazine Natuurbehoud, augustus 2001

De aanleg van nevengeulen als die langs de IJssel bevordert de natuurontwikkeling en zorgt ervoor dat het overstromingsgevaar vermindert.

- 2p **19** Geef met een voorbeeld aan op welke wijze de aanleg van nevengeulen de natuurontwikkeling bevordert.
- 2p **20** Leg uit waarom nevengeulen het overstromingsgevaar verminderen.

Met de aanleg van de nevengeul langs de IJssel wordt de dynamiek in de Vreugderijkerwaard vergroot.

- 2p **21** Leg uit op welke wijze de dynamiek in de Vreugderijkerwaard vergroot wordt.

■ Opgave 5

bron 7

Foto van een landschap op de Veluwe

bron: Berendsen, H.J.A., *Landschappelijk Nederland*, Assen, 1997

Landschappen zoals afgebeeld in bron 7, komen op het Drents Plateau verhoudingsgewijs minder voor dan op de Veluwe. Dit komt onder andere doordat het Drents Plateau van nature minder droog is dan de Veluwe.

- 2p **22** □ Geef twee fysisch-geografische oorzaken waardoor het Drents Plateau van nature minder droog is dan de Veluwe.
- 2p **23** □ Geef bij elke oorzaak het nummer van een atlaskaart waarop je je antwoord baseert.

Eén van de redenen waarom men het landschap afgebeeld in bron 7 in stand wil houden, is dat het laat zien wat de gevolgen van verkeerd grondgebruik kunnen zijn.

- 2p **24** □ Leg uit op welke wijze het grondgebruik heeft geleid tot het ontstaan van landschappen zoals dat in bron 7.

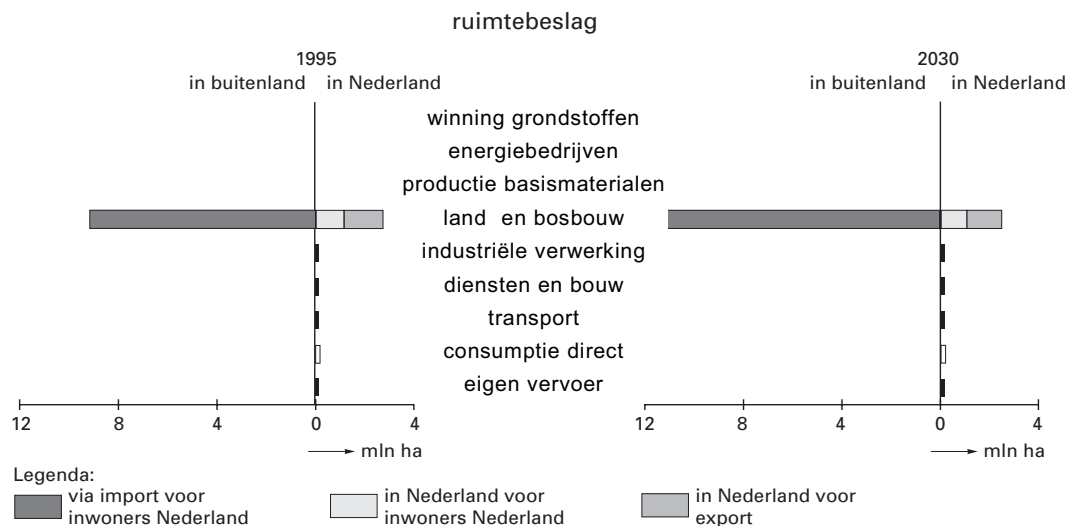
Eindexamen aardrijkskunde vwo 2003-I

havovwo.nl

Opgave 6

bron 8

Verdeling van het ruimtebeslag van inwoners van Nederland in 1995 en in 2030 volgens het Global Competition scenario*

*Het Global Competition scenario is één van de scenario's die het Centraal Planbureau hanteert bij de Nationale Milieuverkenning.

bron: RIVM, Nationale milieuverkenning 2000 2030, Alphen aan den Rijn, 2000

Bij het maken van een prognose over ruimtebeslag van inwoners van Nederland in 2030 *in het buitenland*, gaat men uit van bepaalde ontwikkelingen *in Nederland* tot 2030.

- 2p 25 Noem twee ontwikkelingen in Nederland die zeker een rol hebben gespeeld bij het opstellen van deze prognose.
- 2p 26 Welke relatie bestaat er in het algemeen tussen het ruimtebeslag van inwoners van Nederland *in het buitenland* (bron 8) en de kwaliteit van het grondwater in bepaalde gebieden *in Nederland*?

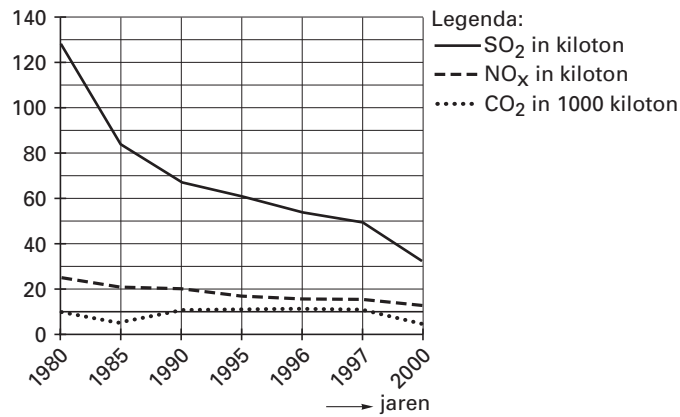
Eindexamen aardrijkskunde vwo 2003-I

havovwo.nl

Opgave 7

bron 9

Emissiereducties raffinaderijen in de periode 1980-2000

bron: Brand, P. van den, *De milieubarometer, Raffinaderijen*, in: *Milieumagazine* 3 99

Bron 9 laat zien dat de emissiereductie van SO₂ door raffinaderijen succesvoller is geweest dan die van CO₂.

- 2p 27 Leg uit waardoor dit verschil in ontwikkeling tussen SO₂ en CO₂ veroorzaakt wordt. Betrek beide stoffen in je antwoord.

Volgens een berekening van het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieuhygiëne (RIVM) zou de uitstoot van CO₂ door de raffinaderijen met 2% verminderd kunnen worden als zij een deel van hun CO₂-emissie aan de glastuinbouwbedrijven in de omgeving zouden (gaan) leveren.

- 2p 28 Leg uit waarom de glastuinbouw gebaat zou zijn bij levering van CO₂.

Politiek en ruimte

Opgave 8

bron 10

Viktor Kaisiepo, vechter voor de Papoea-zaak:

'Eerst een inheemse identiteit, dan pas nation building'

Al enige jaren is in verschillende delen van Indonesië sprake van krachtig verzet tegen de centrale regering in Jakarta. De Indonesische Archipel is een vlot waarvan de touwtjes langzamerhand beginnen los te laten. "Molukkers en Atjeeërs, maar ook Papoea's streven naar onafhankelijkheid", zegt Viktor Kaisiepo, pleitbezorger van de Papoea-zaak in het Westen. Wie is in staat de losse planken nog bij elkaar te houden?

Hij volgde min of meer zijn vader op als pleitbezorger in het Westen van de autonomie van West-Papoea, ofwel de huidige Indonesische provincie Irian Jaya. De heer Kaisiepo geldt als een soort officieuze minister van Buitenlandse Zaken voor de Papoea's. Zelf omschrijft hij zich als MIR: Mensen- en Inheemse Rechtenexpert. Vanuit zijn huis in Nederland brengt hij de wensen van de Papoea's over naar diverse internationale organisaties. (...)

Is er in de huidige situatie in Indonesië ruimte voor autonomie of onafhankelijkheid van West-Papoea?

"Binnen de provincie zijn er drie groepen die de strijd elk op hun eigen manier invullen. De eerste groep is het gewapend verzet, de OPM (Organisai Papoea Merdeka). Zij strijdt voor volledige onafhankelijkheid en zegt dat alle Indonesiërs eruit moeten.

De tweede groep, het Papoea Presidium onder leiding van Theys Eluay, streeft naar afscheiding door middel van dialoog en de derde groep streeft naar autonomie binnen

Indonesië, als een bepaald aantal vrijheden gegarandeerd wordt.

Onder president Wahid (1999-2001) hebben deze groepen meer ruimte gekregen. Op 1 december 1999 werd in Jayapura voor het eerst de Papoeavlag gehesen zonder dat de Indonesiërs ingrepen. In juni 2000 is er een groot congres georganiseerd, waarin men zich heeft uitgesproken voor afscheiding via de weg van de dialoog." (...)

Hoe ziet u de toekomst voor het proces van natievorming in West-Papoea?

"De belangrijkste vraag is: Hoe breng je 253 groepen onder in één natie? Eerst zeg ik: Indonesië bestaat niet. Er is geen groep die Indonesië heet, er is geen eiland Indonesië en geen dorp dat Indonesië heet. Indonesië is een term die door een Duitse antropoloog aan die archipel gekoppeld is. Maar als ik kijk naar Papoea, dan is daar ook geen enkele groep die Papoea heet. Laten we dus eerst teruggaan naar het identiteitsvraagstuk van die 253 groepen. Er moet een soort confederatief samenspel komen. Je moet alles opbouwen vanuit het inheemse perspectief. Versterk de culturele identiteit. Zorg dat de landrechten goed geregeld zijn, zorg dat de politieke structuur vanuit het dorpsdenken goed aansluit op de nieuwe tijd. Pas dan kun je werken aan nation building. (...) De uitdaging is nu, hoe kun je alle groepen met de neuzen, hoe plat die ook zijn, allemaal in dezelfde richting krijgen."

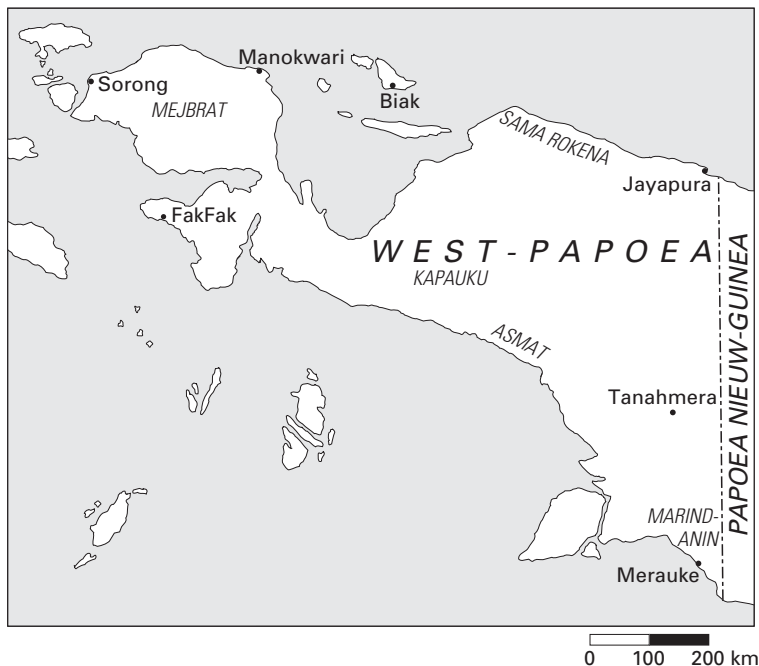
vrij naar: Tepper, W. en M. Hogenstijn, in: Geografie, oktober 2001

Eindexamen aardrijkskunde vwo 2003-I

havovwo.nl

bron 11

Irian Jaya / West-Papoea en het woongebied van een vijftal grote Papoeastammen

vrij naar: Tepper, W. en M. Hogenstijn, in: *Geografie*, oktober 2001

Vanuit historisch geografisch oogpunt is het wel begrijpelijk dat West Papoea deel uitmaakt van de staat Indonesië.

- 2p **29** Met behulp van welke kaart uit de rubriek 'De Aarde' in de atlas kun je dit het beste uitleggen?

Oppervlakkig gezien zou kaart 168D (52e druk: 190D) de opvatting ondersteunen dat West Papoea terecht deel uitmaakt van de staat Indonesië. Maar kaart 168C (52e druk: 190C) lijkt daarmee in tegenspraak te zijn. Dit heeft te maken met een verschil in de manier waarop de gegevens op de kaart gepresenteerd zijn.

- 2p **30** Geef de verklaring voor deze schijnbare tegenstelling.

Op kaartblad 168 (52e druk: 190) is een belangrijk verschil te zien tussen de bevolking van West Papoea en de rest van Indonesië dat invloed heeft op het regionaal bewustzijn.

- 2p **31** Welk verschil wordt bedoeld?

De mate waarin er onder de bevolking van West Papoea voldoende regionaal bewustzijn is, hangt onder meer af van de identiteitsgevoelens die onder de bevolking leven.

Door te wisselen van analyseniveau zijn hierover verschillende uitspraken te doen.

- 2p **32** Maak duidelijk, met behulp van gegevens uit bron 10, dat je door te wisselen van analyseniveau twee verschillende uitspraken kunt doen over de sterkte van de identiteitsgevoelens van de bevolking van West Papoea.

In bron 10 wordt gesproken over drie groepen die de strijd elk op hun eigen manier invullen.

- 3p **33** Schrijf onder elkaar op je antwoordblad:

- groep 1
- groep 2
- groep 3

Zet achter elke groep de term die het beste past bij het handelen van die groep. Let op: een term kan meer dan één keer van toepassing zijn.

Kies uit:

- irredentisme
- regionalisme
- separatisme

Opgave 9

bron 12

Oost-Europeaan mag werken in Westland

Van onze verslaggever Weert Schenk

Arbeidskrachten uit kandidaat-lidstaten van de Europese Unie mogen volgend jaar onder voorwaarden in de Nederlandse landbouw werken, zegt minister Vermeend van Sociale zaken. (...) Mensen uit onder andere Polen, Bulgarije, Roemenië en de Baltische staten krijgen dan een tijdelijke werkvergunning.

Minister Vermeend biedt deze opening als onderdeel van een pakket maatregelen om illegale arbeid en uitbuiting te bestrijden. (...)

vrij naar: de Volkskrant, 5 oktober 2001

Er bestaat al enkele jaren een samenwerkingsverband van diverse overheidsdiensten om de illegale arbeid in de kassen van het Westland aan te pakken. Dat kon niet voorkomen dat de regio Den Haag deze zomer overspoeld werd met etnische Turken uit Bulgarije, van wie velen onder de armoedegrens leven.

Als inwoners van een kandidaat-lidstaat van de EU verblijven ze legaal in Nederland, maar officieel mogen ze niet werken. Inmiddels zijn er een paar duizend van hen die via uitzendbureaus werken of aan de slag proberen te komen. Dat heeft het uurloon gedrukt tot ruim € 3,-. (...)

bron 13

Werkloosheid in enkele kandidaat EU-lidstaten, in procenten (1997)

	werkloosheidscijfer
Bulgarije	13,7
Estland	10,0
Letland	14,4
Litouwen	14,1
Polen	11,5
Roemenië	6,0

bron: De Grote Bosatlas, 52e druk, 2001

bron 14

Als mensen naar een andere lidstaat verhuizen om daar te gaan werken, worden zij ook wel migrerende werknemers genoemd. Uitgangspunt is dat deze mensen hetzelfde worden behandeld als nationale werknemers. Zij hebben geen werkvergunning nodig en profiteren van een verblijfskaart voor vijf jaar die automatisch wordt verlengd, ook na pensionering.

bron: Europese Commissie Vertegenwoordiging in Nederland, Het ABC van de Europese Unie, www.eu.nl

bron 15

Werkloosheid als percentage van de beroepsbevolking, 1994-1999

Jaar	COROP-gebied Delft en Westland / Delft	Nederland
1994	5,4	7,5
1995	4,1	8,1
1996	4,6	7,4
1997	3,7	6,4
1998	2,4	5,0
1999	1,7	4,1

Eindexamen aardrijkskunde vwo 2003-I

havovwo.nl

Let op bij de vragen 34 tot en met 36: In sommige oplagen van de basisstatistiek wordt het COROP gebied 'Delft en Westland' als 'Delft' aangeduid.

- In bron 12 is sprake van tijdelijke werkvergunningen. Of tijdelijke werkvergunningen nodig zijn hangt onder meer af van de werkloosheidscijfers van 'Delft en Westland' / 'Delft'.
- 2p **34** Heeft 'Delft en Westland' / 'Delft' in de periode 1994-1999 méér behoefte aan tijdelijke werkvergunningen dan Nederland als geheel?
Beargumenteer je antwoord met behulp van bovenstaande werkloosheidscijfers.

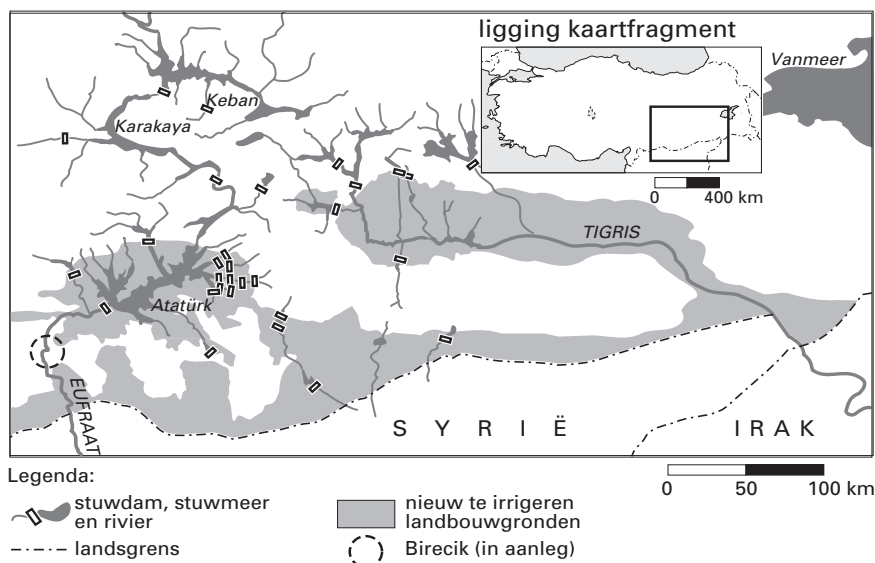
- Vraag en aanbod op de arbeidsmarkt in het COROP-gebied 'Delft en Westland' / 'Delft' sluiten toch al niet zo goed op elkaar aan. Dit blijkt uit nog een ander arbeidsmarktgegeven uit de basisstatistiek.
- 1p **35** Welk gegeven is dit?

- In de basisstatistiek kun je behalve de werkloosheidscijfers en de rubriek 'levensomstandigheden', nog andere aanwijzingen vinden dat er in de kandidaat-EU-landen ook arbeidskrachten voor het Westland te vinden zijn.
- 2p **36** Geef twee van deze aanwijzingen.

Opgave 10

bron 16

GAP (Gyneydogu Anadolu Projesi)

bron: Lentz, M., *Wer das Wasser hat, der hat die Macht*, in: *Geographie Heute*, 143/1996

GAP (Gyneydogu Anadolu Projesi) is een Turks project waarbij stuwdammen zijn en worden aangelegd. Het project levert irrigatiewater en elektrische energie op.

bron 17

GAP (Gyneydogu Anadolu Projesi)

Enkele gegevens:

- .Het project omvat 10% van de oppervlakte van Turkije. Dat is meer dan de oppervlakte van de hele Benelux.
- .Hier woont 8,5% van de bevolking.
- .Totale kosten: 20 miljard US\$.
- .Er worden 22 stuwdammen gebouwd, hiervan hebben 19 een waterkrachtcentrale.
- .De bijbehorende irrigatiewerken moeten het gebied in een nieuwe 'Hof van Eden' veranderen.
- .Zes grote stuwdammen worden aangelegd in de Tigris, zeven in de Eufraat.
- .De belangrijkste stuwdamprojecten zijn: Keban, Karakaya, Atatürk en Birecik.

bron: Lentz, M., *Wer das Wasser hat, der hat die Macht*, in: *Geographie Heute*, 143/1996

Voor de regio Oost Turkije lijken de positieve gevolgen van de aanleg van de stuwdammen in de Eufraat en de Tigris te overheersen. Als je echter de effecten van deze waterbeheersingsprojecten op fluviale schaal bekijkt, zullen deze niet bepaald gunstig zijn.

- 2p 37 Beredeneer, uitsluitend op basis van een gegeven van kaart 60 61 (52e druk: 68 69), dat door deze waterbeheersingsprojecten politieke relaties met de buurlanden beïnvloed worden.

Het is onzeker welk effect de projecten (uit de bronnen 16 en 17) zullen hebben op de verhouding tussen Turken en Koerden in Oost Turkije.

- 2p 38 Beredeneer dat door de uitvoering van de waterbeheersingsprojecten de spanningen tussen Turken en Koerden in Oost Turkije kunnen afnemen.
- 2p 39 Beredeneer dat door de uitvoering van de waterbeheersingsprojecten de spanningen tussen Turken en Koerden in Oost Turkije kunnen toenemen.

Opgave 11

bron 18

'Verlaag de eisen voor toetreding'

De tien Oost-Europese kandidaten voor de Europese Unie doen in hun haast lid te worden beloften die ze niet waar kunnen maken. Dat is slecht voor hen én de EU, meent de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (WRR). De Unie zou beter een deel van haar toetredingseisen tijdelijk kunnen inslikken.

Frank Kools

DEN HAAG - "Iedereen steekt momenteel de kop in het zand", meent Michiel Scheltema, voorzitter van de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (WRR). De nieuwe leden nemen ingewikkelde en dure EU-regels over. "Terwijl ze weten dat ze nog jarenlang de ervaring, het personeel of het geld zullen ontberen om ze echt uit te voeren. Ze willen zo graag dat ze dat later wel zien, als ze lid zijn." (...)

bron: Trouw, 5 september 2001

De landen moeten miljarden investeren voor grensbewaking. Ook op milieugebied staan zij voor peperdure EU-eisen over drinkwater en vuilverbranding. Toch vragen de tien landen, die samen met Cyprus en Malta onderhandelen, de Unie niet om tijdelijke ontheffing van de strenge justitieregels. "Zij willen zo snel mogelijk alle justitieregels vervullen omdat pas dan de paspoortcontroles aan de EU-binnengrenzen voor hen vervallen. Open grenzen hebben voor hen een grote symbolische waarde en liggen politiek gevoelig." (...)

"De druk is nu zo groot, dat de landen een terugslag kunnen krijgen zodra ze lid zijn", denkt Scheltema. "Ze moeten zoveel geld investeren in justitie en milieu dat hun groei kan wegzakken. Economische groei die zij zo hard nodig hebben voor pijnlijke hervormingen."

bron 19

	EU-landen en Oost-Europese kandidaat-EU-landen	Economie	
		BNP	Ontwikkeling BNP
		1998	1990-1998
		euro's per inwoner	jaarlijks % toe- of afname
1	België	20.315	1,6
2	Bulgarije	4.027	-1,8
3	Denemarken	20.515	2,7
4	Duitsland	18.942	0,9
5	Estland	6.504	-1,4
6	Finland	17.751	1,8
7	Frankrijk	18.244	1,2
8	Griekenland	12.035	1,2
9	Hongarije	8.456	0,9
10	Ierland	15.472	6,1
11	Italië	17.514	1,0
12	Letland	4.968	-5,0
13	Litouwen	5.403	-5,2

	EU-landen en Oost-Europese kandidaat-EU-landen	Economie	
		BNP	Ontwikkeling BNP
		1998	1990-1998
		euro's per inwoner	jaarlijks % toe- of afname
14	Luxemburg	31.565	1,5
15	Nederland	19.200	2,1
16	Oostenrijk	19.905	1,5
17	Polen	6.487	4,4
18	Portugal	12.529	2,1
19	Roemenië	4.792	-0,6
20	Slovenië	11.754	6,7
21	Slowakije	8.277	1,1
22	Spanje	13.726	1,7
23	Tsjechië	10.489	-0,2
24	Verenigd Koninkrijk	17.470	2,0
25	Zweden	17.069	0,6

vrij naar: De Grote Bosatlas, 52e druk, 2001

Eindexamen aardrijkskunde vwo 2003-I

havovwo.nl

bron 20

Europa met de EU-landen, de Oost-Europese kandidaat-EU-landen en de niet-EU-landen, 2003

Tien Oost-Europese kandidaat-EU-landen zijn in bron 20 met een asterisk (*) aangegeven.

vrij naar: *De Grote Bosatlas, 52e druk, 2001*

Op de kaart van bron 20 zijn de EU landen, de kandidaat EU landen en de niet EU landen weergegeven.

Stel dat je een spreidingskaart van het BNP van de vijftien huidige EU landen en de tien kandidaat EU landen wilt maken. Je moet dan een aantal beslissingen nemen. Je moet bijvoorbeeld minstens weten in hoeveel klassen je die vijfentwintig verschillende BNP bedragen wilt verdelen. Daarmee samenhangend is de klassenbreedte van belang. Kies je de klassenbreedte te groot dan ontstaat er geen duidelijk spreidingspatroon. Kies je de klassenbreedte te klein dan blijven sommige klassen leeg en ontstaat er een nietszeggend spreidingspatroon. Om het je wat gemakkelijker te maken, zijn al enkele beslissingen voor je genomen. Op de bijlage bij de vragen 40 en 41 staat een legenda met vijf klassen die betrekking heeft op het BNP van de landen uit bron 19.

- 2p 40 Vul het aantal euro's in de legenda in, waarbij je rekening houdt met de volgende voorwaarden:
- Kies de klassenbreedte zodanig dat alle klassen gevuld zijn. Er is dus geen klasse waar niet minimaal één land in past.
 - De klassen hebben alle een gelijke breedte, met uitzondering van de vijfde (= de hoogste) klasse. Deze klasse is aangegeven met 'meer dan ...'.
 - De klassenbreedte is een veelvoud van € 1.000.
- 2p 41 Kies voor elke klasse een juiste invulling van het bijbehorende legendablokje.
N.B. Het is niet de bedoeling de kaart in te vullen. Het gaat alleen om de legenda.

De WRR stelt in bron 18 dat het beter zou zijn als de kandidaat leden voorlopig de ingewikkelde en vooral dure EU regels nog niet overnemen.

Stelling: Het is beter om aan de verschillende kandidaat leden verschillende eisen te stellen met betrekking tot de in te voeren EU regels.

In de vragen 42, 43 en 44 geef je een argument vóór, een argument tégen en weeg je deze argumenten tegen elkaar af.

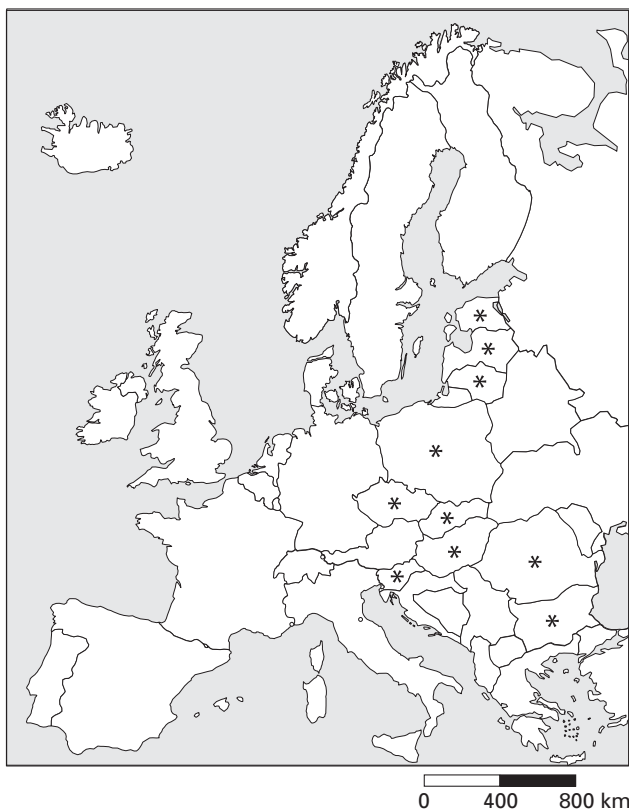
- 1p 42 Geef een argument vóór deze stelling.
1p 43 Geef een argument tégen deze stelling.
2p 44 Weeg deze argumenten tegen elkaar af waarbij je duidelijk aangeeft wat voor jou de doorslag geeft en waarom.

Eindexamen aardrijkskunde vwo 2003-I

Bijlage bij de vragen 40 en 41

Vragen 40 en 41

Europa met de EU-landen, de Oost-Europese kandidaat-EU-landen en de niet-EU-landen, 2003

Legenda:

BNP 1998

- van € tot €
- van € tot €
- van € tot €
- van € tot €
- meer dan €